

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра Теорії спорту та фізичної культури

Бріскін Ю. А.

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ІГОР ОЛІМПІАД

Лекція з навчальної дисципліни

«Олімпійський спорт»

Тема 3. Періодизація Ігор Олімпіад

1. Періодизація Ігор Олімпіад.
2. Загальна характеристика першого періоду Ігор Олімпіад (1896-1912 рр.).
3. Загальна характеристика другого періоду Ігор Олімпіад (1920-1948 рр.).
4. Загальна характеристика третього періоду Ігор Олімпіад (1952-1988 рр.).
5. Загальна характеристика четвертого періоду Ігор Олімпіад (1992-2004рр.).
6. Загальна характеристика п'ятого періоду Ігор Олімпіад (з 2008 р.).

1. Періодизація Ігор Олімпіад

Сучасний олімпійський рух пройшов складний шлях розвитку і не одразу набув популярність і притаманні йому риси і масштаби. Тому історія ОІ сучасності потребує чіткої періодизації. Історики та соціологи висувають різні підходи до періодизації розвитку олімпійського спорту. Одні пропонують пов'язати періоди з терміном діяльності президентів МОК (Л.Кун, 1982). Інші вважають, що при розробці періодизації необхідно орієнтуватися на роль Олімпійського руху в житті світової спільноти, його вплив і авторитет (Л.Б.Суник,1983). Деякі науковці пропонують будувати періодизацію на основі найбільших історичних подій, які кардинально вплинули на хід сучасної історії людства. Зокрема, В. В. Столбов (1989) пов'язує історію міжнародного спортивного руху з трьома історичними періодами теперішнього століття (до Першої світової війни, між Першою і Другою світовими війнами, після Другої світової війни). При визначенні періодів розвитку такого складного явища як сучасний олімпійський рух, неможливо орієнтуватись на один критерій, яким би впливовим він не здавався. Необхідно враховувати сукупність всіх факторів політичного, економічного і спортивного характеру, які здійснювали принциповий вплив на розвиток олімпійського руху на конкретному історичному етапі.

Виходячи з вище сказаного, пропонуються наступна періодизація Ігор Олімпіад:

- перший етап – Ігри I-V Олімпіад (1896 – 1912 р.р.);
- другий етап – Ігри VII-XIV Олімпіад (1920 – 1948 р.р.);
- третій етап – Ігри XV – XXIV Олімпіад (1952-1988 р.р.);
- четвертий етап – XXV – XXVIII Олімпіад (з 1992-2004 р.р.);
- п'ятий етап – з XXIX – досі триває (з 2008 р.)

Таблиця 1. Ігри Олімпіад

Ігри Олімпіад	Рік	Місто проведення	К-сть чоловіків	К-сть жінок	Загальна к-сть учасників	К-сть країн (з 1936 – НОК)	К-сть видів змагань
I	1896	Афіни, Греція	311	-	311	13	44
II	1900	Париж, Франція	1319	11	1330	21	83
III	1904	Сент-Луїс, США	617	8	625	12	89
IV	1908	Лондон, Англія	1998	36	2034	22	111
V	1912	Стокгольм, Швеція	2484	57	2541	28	101
VII	1920	Антверпен, Бельгія	2543	63	2606	29	156
VIII	1924	Париж, Франція	2859	136	3092	44	126
IX	1928	Амстердам, Голандія	2724	290	3014	46	110
X	1932	Лос-Анджелес, США	921	127	1048	37	117
XI	1936	Берлін, Німеччина	3738	328	4066	49	130
XIV	1948	Лондон, Англія	3714	385	4099	59	138

XV	1952	Хельсінки, Фінляндія	4407	518	4925	69	149
XVI	1956	Мельбурн, Австралія	2813	371	3148	68	163
XVII	1960	Рим, Італія	4738	610	5348	84	152
XVIII	1964	Токіо, Японія	4457	683	5140	94	163
XIX	1968	Мехіко, Мексика	4750	781	5531	112	172
XX	1972	Мюнхен, ФРГ	6077	1070	7147	121	195
XXI	1976	Монреаль, Канада	4915	1274	6189	88	198
XXII	1980	Москва, СРСР	4311	1192	5503	81	203
XXIII	1984	Лос-Анджелес, США	5458	1620	7088	141	221
XXIV	1988	Сеул, Респ. Корея	6983	2438	9421	160	237
XXV	1992	Барселона, Іспанія	7555	2708	9367	169	257
XXVI	1996	Атланта, США	6797	3523	10320	197	271
XXVII	2000	Сідней, Австралія	6582	4069	10651	199	300
XXVIII	2004	Афіни, Греція	6296	4329	10 625	202	301
XXIX	2008	Пекін, Китай	6305	4637	11 028	204	302
XXX	2012	Лондон, Велика Британія	5892	4675	10500	204	302
XXXI	2016	Ріо де Жанейро, Бразилія	6179	5059	11238	207	306
XXXII	2020	Токіо, Японія	5963	5457	11420	205	339
XXXIII	2024	Париж, Франція	5250	5250	10 500	206	329

2. Загальна характеристика першого періоду Ігор Олімпіад (1896-1912 рр.)

Перший період Ігор Олімпіад характеризується відносно невеликою популярністю міжнародного Олімпійського руху і Олімпійських ігор. Ідея їх проведення кожні 4 роки з труднощами пробивала собі дорогу. Не випадково МОК приурочував ОІ до Всесвітніх промислових виставок у 1900 році в Парижі і у 1904 році у Сент-Луїсі. З 689 учасників ігор у Сент-Луїсі тільки 92 спортсмени представляли 11 країн світу, решта – представники США. Ситуація, що склалась в деякій мірі змінилась в Лондоні (1908р.) і Стокгольмі (1912р.).

Невдале проведення ОІ у Парижі і Сент-Луїсі викликало гостру критику міжнародної спортивної спільноти і нагадало ідею проведення ОІ у Греції. Кубертен запропонував провести неофіційні Ігри у 1906 році, щоб надати стимул розвитку ОР. Кубертен розумів, що проведення Ігор на їхній історичній батьківщині дозволить стимулювати розвиток олімпійського руху. Ідею Кубертена підтримав технічний директор Ігор професор Іоанес Хрисафіс. Такі ігри були проведені в Афінах 22 квітня – 2 травня 1906 року і залучили до участі 884 спортсменів (7 жінок) із 20 країн, що було значно більше, ніж у Сент-Луїсі. Однак, у подальшому такі ігри не проводились.

Особливу увагу необхідно звернути на Ігри V Олімпіади 1912 р. в Стокгольмі. Незважаючи на напружену ситуацію в Європі, в Іграх взяли участь 2547 спортсменів (серед яких 57 жінок) з 28 країн. В 20 видах легкої атлетики було встановлено олімпійські рекорди. Деякі глядачі назвали ці Ігри «Олімпіадою Джеймса Торпа», який переміг в легкоатлетичному п'ятиборстві та десятиборстві. Згодом атлета було позбавлено золотих нагород через порушення статусу аматора. Крім того, в цих Іграх брав участь Єйворі Брендендж, який став у 1952 р. президентом МОК.

Ні участь жінок в Іграх, ні проведення у цей період 14 сесій і 3 конгресів МОК, ні ґрунтовні статті Кубертена не змогли компенсувати недостатньо привабливу концепцію організації ОІ, програма яких була розтягнута на декілька тижнів. Принцип єдності часу і дії античних ОІ не дотримувався. У багатьох

видах спорту були відсутніми єдині міжнародні правила змагань. До того ж епоха, яка відходила у минуле, була дуже заражена націоналізмом і несла з собою політичну напругу.

Історія з американцем Фредом Лорцем, який намагався нечесно перемогти в марафонському бігу на Іграх 1904 р. в Сент-Луїсі, та несправедлива дискваліфікація Джеймса Торпа після Ігор 1912 р. (початок дискримінації «кольорового» населення в США) змусила керівництво МОК замислитись над створенням кодексу честі атлетів. В 1913р. з'являється «Зведення зауважень та пропозицій щодо покращення Олімпійських ігор», виникає ідея розробки Олімпійської клятви.

В цілому цей період розвитку Ігор Олімпіад зіграв велику роль у розвитку міжнародного спорту у різних країнах світу, підвищенню авторитету спорту як важливої сфери суспільної діяльності, розвитку масового спорту і фізичного виховання населення.

Під впливом олімпійського руху почали створюватись різні міжнародні об'єднання і національні організації, метою яких був розвиток спорту. У ці роки були створені Міжнародна аматорська легкоатлетична федерація (ІААФ) – 1912 р., Міжнародна аматорська федерація плавання (ФІНА) – 1908 р., Міжнародна федерація футбольних асоціацій (ФІФА) – 1904 р., Міжнародна аматорська федерація боротьби (ФІЛА) – 1912 р. та ін.

У ці роки для олімпійських видів спорту були розроблені правила змагань, введена реєстрація світових рекордів і спортивних досягнень, уніфіковані вимоги до спортивних споруд. Проведення ОІ, міжнародних спортивних змагань стимулювали розвиток матеріальної бази спорту у різних країнах світу – будівництво стадіонів, гімнастичних залів, басейнів, стрілецьких тирів та інших споруд.

В цей час почала інтенсивно розвиватись система підготовки спортсменів. Досвід підготовки кращих спортсменів ставав відомим у багатьох країнах, що сприяло вдосконаленню спортивної техніки, підвищенню ефективності фізичної і тактичної підготовки.

Олімпійський спорт уже в роки першого періоду свого становлення перетворювався в арену співробітництва спортсменів, спеціалістів і любителів спорту у різних країнах. Завдяки розвитку олімпійського спорту почав проявлятися взаємний інтерес спортсменів – налагоджувалось співробітництво не тільки у сфері спорту, але й в інших галузях суспільної діяльності - культурі, науці та ін.

Ігри I Олімпіади (Афіни, 6-15 квітня 1896 р.). Рішення Паризького конгресу (1894 р.) про проведення Ігор I Олімпіади сучасності у 1896 році в Афінах було позитивно сприйнято більшістю населення Греції. Але уряд Греції не мав змоги і бажання дозволити великі витрати на підготовку місць змагань і проведення такого великого свята.

П. де Кубертен був вимушений шукати інше місце (Будапешт) для проведення Ігор, але його прохання відхилила угорська влада. Тому він почав шукати інші шляхи вирішення цієї проблеми. Він запропонував долучити приватних осіб, які могли б пожертвувати кошти на проведення таких змагань. Цю точку зору підтримав грецький кронпринц Константин, який створив спеціальну комісію сприяння, а також звернувся до народу Греції із закликом до пожертвування грошей у фонд підготовки Ігор.

На зібрані гроші були відновлені олімпійський стадіон, побудовані велодром і тир. В центрі міста розмістили тенісні корти, павільйони з елінгами і роздягальнями для спортсменів – веслувальників.

НОК Греції за один рік підготував місця для змагань. 6 квітня 1896 року король Греції у присутності 80 тисяч глядачів оголосив Ігри I Олімпіади відкритими. Таким чином християнський монарх відмінив указ імператора Феодосія, яким той 1500 років тому назад заборонив цей пережиток язичництва.

У Іграх взяли участь 311 спортсменів з 13 країн (Австралія, Австро-Угорщина, Болгарія, Великобританія, Німеччина, Греція, Данія, США, Франція, Чілі, Швейцарія).

Програма ОІ включала 9 видів спорту – боротьба класична, велоспорт, гімнастика, легка атлетика, плавання, стрільба кульова, теніс, важка атлетика, фехтування, в яких розігрувались 43 комплекти нагород.

Першим олімпійським чемпіоном сучасності став американський спортсмен ДЖЕЙМС КОННОЛІ, який виборов золоту медаль у потрійному стрибку (13м 71см).

Національним героєм Греції став переможець у марафонському бігу СПИРИДОН ЛУІС. Крім олімпійських нагород і слави переможця чекали наступні призи: золотий кубок, заснований французьким академіком Мішелем Бріалем, який настояв на включенні марафонського бігу у програму ОІ, бочка вина, талон на безкоштовне харчування протягом року, безкоштовний пошив одягу і користування послугами перукаря протягом всього життя, 10 центнерів шоколаду, 10 корів і 30 баранів.

Француз Поль Массон на треку виборов три золоті медалі на різних дистанціях.

У змаганнях з боротьби не було поділу на вагові категорії. Перемога німця Карла Шумана, який був найлегшим з учасників, була тріумфальною. Він здобув перемогу ще у трьох видах гімнастики – опорному стрибку і командних змаганнях на брусах і перекладині.

Найбільшу кількість медалей вибороли грецькі спортсмени (10+19+17), США – 19, Німеччина – 14. Без нагород залишились спортсмени Болгарії, Чилі, Швеції.

Нагороджували переможців у день закриття ОІ – 15 квітня 1896 р. Нагородами служили гілки оливи, привезені з Олімпії, дипломи, виготовлені грецьким художником, а також срібні медалі, виготовлені гравером Шапленом.

Вже на перших Іграх сучасності довелося зустрітися з інтенсивним використанням олімпійських ігор у політичних цілях. Засоби масової інформації Греції активно прославляли свою країну, представляючи її як частину західної цивілізації.

Не все на перших ОІ було добре (приїхали тільки 13 команд з 34, які мали запрошення, не було ісіх найсильніших спортсменів), але вони дозволили досягнути головного – відродити й показати життєздатність олімпійської ідеї.

Про роль I ОІ П'єр де Кубертен писав так: "Результат ОІ є подвійним – спортивним і політичним. Якщо усвідомити той вплив, який можуть здійснити заняття фізичною культурою і спортом на майбутнє держави і на духовні сили нації в цілому, виникає питання: а чи не почалась для Греції у 1896 році нова ера її розвитку?... Сучасний спорт потребує об'єднання й очищення ... в кожній країні існують свої правила, неможливо прийти до загальної думки з питання про те, хто є аматором, а хто професіоналом... Я переконаний, що мій почин зможе стати фактором зміцнення миру у всьому світі..."

Ігри I Олімпіади переконливо довели гуманістичну спрямованість олімпійського руху.

Після успішного проведення Ігор I Олімпіади МОК вирішив надати Іграм дійсно інтернаціональний характер і проводити їх по чергові в різних країнах і на різних континентах, хоча Греція розраховувала, що ОІ будуть проводитись весь час на їх території.

Ігри II Олімпіади проходили у Парижі (20 травня – 28 жовтня 1900 р.) одночасно з функціонуванням Всесвітньої виставки, яка повністю привернула увагу на себе, зробивши ОІ її другорядним додатком.

Організатори виставки – урядові чиновники – не надали оргкомітету Олімпіади ніякої допомоги. Не зрозуміло, чому навіть П. Де Кубертен був практично усунутий від проведення Ігор Олімпіади.

У змаганнях взяли участь 1330 спортсменів з 21 країни (у тому числі 11 жінок).

Змагання проводились з найбільш екзотичних видів спорту, починаючи з польотів на повітряних кулях і закінчуючи рятуванням життя.

Офіційно підсумки змагань не підбивались, а переможці отримували нагороди через рік по пошті, тому що свята закриття ОІ не було. Крім того, змагання були розтягнуті на довгий строк – п'ять місяців.

Однак, не дивлячись на весь хаос, який супроводжував ОІ, вони переконливо показали не тільки життєздатність олімпійського руху, але й інтенсивний розвиток спорту у світі (поява жінок на змаганнях, збільшилась кількість країн-учасниць). Ніхто з переможців I Олімпіади не зміг повторити свій успіх у Парижі. У програму ОІ були введені нові види спорту, які у подальшому стали дуже популярними – академічна гребля, футбол, кінний і вітрильний спорт, метання молоту та інші.

Більше за всіх нагород отримали французи – 26+36+33, спортсмени США – 20+15+16, Великобританії – 17+8+12.

З особистих результатів слід відзначити американських легкоатлетів А.Кренцлейна – 4 золоті медалі у бігу на 60м, 110 м з бар'єрами, 200 м з бар'єрами, стрибок у довжину (7м 18см), а також Р.Ерві – у стрибках з місця у висоту, довжину і потрійному стрибку. Ф.Джервіс показав результат на 100м – 10,8 с, який протримався рекордом до 1924 року. І.Бекстер виборов змагання у висоту – 190см і з жердиною – 330см.

Ігри III Олімпіади проводились у Сент-Луїсі (США) з 1 липня по 23 листопада 1904 року.

МОК не зробив належних висновків з ОІ у Парижі і дозволив проводити наступні під час проведення всесвітньої (чергової) промислової виставки. Тому ОІ стали знову її додатком. Не було ні урочистого відкриття, ні закриття Ігор Олімпіади. Через високу ціну проїзду не прибуло на змагання багато провідних спортсменів європейських країн. Не був присутнім і П'єр де Кубертен. МОК представляли всього три особи.

У змаганнях з 10 видів спорту взяли участь всього 625 спортсменів – представників 12 країн (8 жінок), з яких 533 – спортсмени США. Це були "домашні" американські Олімпійські ігри.

Офіційно були розіграні 89 комплектів медалей, з яких 70+75+64 вибороли американці. На другому місці Куба – 5+2+3, на третьому Німеччина – 4+4+5.

Темною плямою Ігор III Олімпіади була спроба організаторів провести "антропологічні дні" – змагання "кольорових" спортсменів – афро-американців, індіанців та ін.

Ці ОІ були проведені ще на гіршому рівні, ніж у Парижі. Але можна відмітити і деякі спортивні результати. А.Хан (США) виборов три золоті медалі – 60, 100 і 200м, причому на 200-метровці установив рекорд (21,6 с), який протримався 28 років (до 1932 року). Повторив своє досягнення у стрибках з місця Р.Ерві. Німець Антон Хейда, який жив і виступав за команду США, виборов 5 золотих і срібну медаль у змаганнях з гімнастики. (Скандал з марафонцем Ф.Лоренцем, якого підвіз друг на машині і він отримав золоту медаль).

Неофіційні Ігри 1906р. (Афіни, Греція). У змаганнях взяли участь 884 спортсмени (серед яких 7 жінок) з 20 країн, більшість з яких вперше виступали в формі національних команд, а не в формі клубів і коледжів. Як і в 1896 р. Греція приймала Ігри з ентузіазмом. На іграх був присутній король Греції Георг I та його сини Ніколас, Георг, Ендрю та Костянтин. Останній пізніше став президентом НОК Греції. Ігри 1906 р. були пишними та видовищними. Саме цього не вистачало двом попереднім Іграм Олімпіад. Частиною церемонії відкриття були гімнастичні вправи у виконанні «датських дівчат». До програми Ігор були внесені деякі зміни: не проводились змагання в бігу на 60 та 200м, на 200 та 400 м з бар'єрами, а також стипль-чез (біг з перешкодами) на 2500 м. Незважаючи на суттєве скорочення легкоатлетичної програми, до неї були включені і два нових види: п'ятиборство та метання спису.

Ігри IV Олімпіади проходили у Лондоні з 27 квітня по 31 жовтня 1908 року, хоча спочатку право проведення ОІ було надано Риму. Але у 1906 році італійці відмовились проводити ігри посилаючись на труднощі з будівництвом спортивних споруд.

Лондон дав згоду на проведення Ігор Олімпіади і за короткий термін побудував стадіон, велотрек, басейн, зал для боротьби.

Ігри пройшли на високому рівні, у всіх відношеннях перевершивши всі попередні.

Приймали участь рекордна кількість спортсменів – 2034 (у тому числі 36 жінок) з 36 країн світу. Великобританію представляли 710 спортсменів – найбільша кількість від однієї країни за всю історію сучасних Олімпійських ігор.

Змагання проходили у 20 видах спорту. Вперше був включений зимовий вид спорту – катання на ковзанах. Суттєво виросла майстерність спортсменів. Переможцями стали представники 14 країн, що значно більше, ніж на попередніх ОІ.

Знову високі, переможні результати у стрибках показав Р.Ерві, який до 6 золотих медалей попередніх ОІ додав ще дві – у висоту й довжину. Взагалі американці мали певну перевагу в л/а – з 27 медалей вони виграли 15 золотих.

В Лондоні вперше був проведений футбольний турнір, виступали 6 команд з 5 країн. Перше місце вибороли англійці, перемігши команду Данії у фіналі.

Найбільш драматичним випадком на цій Олімпіаді вважають подію, яка трапилась під час марафонського забігу. Першим на стадіон з'явився італійський бігун Дорандо Піетрі, який знаходився майже у несвідомому стані. Він повернув не в ту сторону. Коли нарешті це збагнув і побіг у правильному напрямку, сили покинули його. Він впав, потім піднімався декілька разів і падав знову. Коли в останнє він впав недалеко від фінішної риски (декілька метрів) і не міг піднятися, вболівальники підбігли і підняли його і допомогли добратись до фінішу, який майже поруч з ним подолав американець Джон Хейес. Судді довго сперечались але дискваліфікували спортсмена за надання йому сторонньої допомоги. Він був позбавлений нагороди, але під час ушанування переможців він був запрошений

на трибуну і член королівської сім'ї вручив йому золотий кубок, схожий на той, яким нагороджували переможця у марафонському бігу. У цей день і з цього приводу з амвону собору Св. Петра єпископом були проголошені наступні слова: "На Олімпіаді головне не перемога, а участь", які пізніше були приписані П'єру де Кубертену.

Перше місце у неофіційному командному заліку зайняла команда Великобританії, яка виборола 147 медалей (57+50+40), на другому місці спортсмени США – 47 (23+12+12), на третьому спортсмени Швеції – 25 (8+6+11).

Ігри V Олімпіади проходили у Стокгольмі (Швеція): 5 травня – 22 липня 1912 року.

Шведи з самого початку існування МОК ставили питання про проведення Ігор у них. І коли їм надали таке право, у 1904 році почали активно готуватись до їх проведення. Велику допомогу надавав король Швеції. Були дуже добре підготовлені спортивні споруди, продумана організація всіх змагань. Ігри були проведені дуже успішно.

У змаганнях взяло участь 2547 чоловік (57 жінок) з 28 країн. Жінки змагались з тенісу, плавання і стрибків у воду.

Росія вперше відправила велику команду (169 чоловік), яка виступала майже у всіх видах програми, але виступила невдало, виборовши тільки 2 срібні і 2 бронзові нагороди (15 місце серед всіх команд –країн).

На змаганнях в умовах гострої боротьби були продемонстровані дуже високі результати. Найбільш представницьким видом спорту була л/а. Тут розігрувалось 30 комплектів нагород. На цей раз серед переможців було багато представників Європи. Найбільшого успіху досягнув фін Х.Колехмайнен, який переміг у бігу на 5000 і 10 000 м і у кросі на 12 км.

Легкоатлетичне п'ятиборство і десятиборство виграв американець (індіанець за походженням) Джимм Торп. Король Швеції на врученні нагород назвав його самим величним атлетом усіх часів (він з дуже великим відривом у 700 очок виборов 1 місце). Дуже помпезно його зустрічали і вдома. Але потім расисти направили у МОК прохання ліквідувати його перемогу, тому що він колись (у студентські роки) грав у бейсбол та американський футбол і отримував за це гроші – тобто він був професіоналом. Медалі Торпа були повернені у МОК. Тільки через багато років після смерті Торп був реабілітований і признаний як переможець цих Ігор Олімпіади.

Вперше були проведені змагання із сучасного п'ятиборства. Переможець – лейтенант королівської шведської гвардії Г.Лілієхек.

У командних змаганнях зі стрільби (по оленю, що біжить) олімпійським чемпіоном став швед Оскар Свон, якому у цей день було 64 роки 258 днів. За всю історію ОІ у його віці ніхто не ставав чемпіоном.

Вперше на Олімпійських іграх були проведені конкурси мистецтв (за рішенням МОК, вони проводилися до 1948 р.). Були представлені твори архітектури, літератури, живопису, скульптури, музики. За розділом літератури перше місце було присуджено Г.Хохроду і М.Ешбаху за "Оду спорту". Як потім виявилось під цим псевдонімом ховався П'єр де Кубертен.

Найбільшу кількість медалей завоювали шведи – 24+24+17, на другому місці – американці – 23+19+19, на третьому – Великобританія , 10+15+16.

3. Загальна характеристика другого періоду Ігор Олімпіад (1920-1948 рр.)

Цей період охоплює роки між Першою і Другою світовими війнами і перші три роки після Другої світової війни. Політичні, економічні й моральні потрясіння

відзначилися на олімпійському русі. В цей період не проводилися Ігри XII і XIII Олімпіад (Друга світова війна). В цей період, у 1925 році, Кубертен подав у відставку. В своїй заяві він написав: «Хоча я є офіційно президентом МОК, я відхожу від справ... Але я хочу застерегти Вас щодо сучасних тенденцій, які мають негативний вплив на розвиток ОР. Протягом 30 років я боровся за справу спорту. Я зіткнувся з ворожим супротивом, мені довелося боротися і проти ненависті. Але я досяг того, що сьогодні МОК налічує 52 члени, які є представниками 41 країни Європи, Африки, Америки, Азії. Незважаючи на ряд негативних спогадів, я продовжую вірити в мирні та морально-виховні чесноти спорту». Багато науковців називають цю заяву одного з найвидатніших президентів МОК «заповітом».

20-ті роки ХХ ст. характерні бажанням МОК враховувати політичні обставини у світі. Німеччина не була допущена до участі в Іграх Олімпіад 1920 і 1924 рр. Німецькі спортсмени були допущені до змагань лише після того, як Німеччина вступила до Ліги Націй та міжнародних європейських організацій. Ігри використовувались деякими колами і країнами для розпалювання національного антагонізму.

Політика МОК цього періоду заслуговує серйозної критики. Важко обґрунтувати факт вибору в 1938р. трьох членів у МОК для Німеччини, Італії та Японії, країн, які готувались до війни.

Апогеєм моральної кризи МОК стали Ігри XI Олімпіади 1936 р. в Берліні (недопущення спортсменів-євреїв в команду Німеччини, расизм). Рішення щодо проведення Ігор в столиці Німеччини було прийнято 1931 р. до приходу нацистів до влади. В 1933 р. МОК письмово попередив уряд Німеччини, що якщо не буде відновлено право НОК Німеччини займатись підготовкою Ігор, то їх проведення буде перенесене в місто іншої країни.

У 1933 р. на сесії МОК у Відні представник німецького уряду дав неправдиве підтвердження та обіцянку допустити спортсменів-євреїв до участі в Іграх. Але МОК знав про факти порушення Олімпійської хартії і створив спеціальну комісію для перевірки цих фактів, головою якої був Ейвері Брендедж. В США спортсмени публічно виступили проти проведення Ігор в Берліні. Незважаючи на всі перешкоди та виявленні порушення в 1935р. на сесії МОК в Осло було прийнято рішення проведення Ігор в Берліні.

У червні 1936р. в Парижі відбулась конференція захисту ідей олімпійського руху, учасники якої визнали проведення Ігор Олімпіади в Німеччині несумісними з принципами олімпізму і закликали до проведення Народної Олімпіади в Барселоні. У червні 1936 р. в Барселону прибуло понад 20 команд з різних країн, але фашистське повстання в Іспанії завадило проведенню Народної олімпіади.

Ігри XI Олімпіади в Берліні стали тріумфальними для 10 темношкірих спортсменів з США, які завоювали 6 золотих, 3 срібні і 2 бронзові медалі. Навіть перемога німецької команди в неофіційному командному заліку не змогла затьмарити поразку расизму, який сповідувала Німеччина.

В ці роки МОК багато зробив для активного протистояння міжнародному робітничому спортивному руху. Намагання Кубертена на початку 1930 рр. змінити позицію МОК, звернути увагу на інтенсивний розвиток спорту в СРСР і на необхідність розповсюдження спорту серед робітників позитивних результатів не дало. Ці факти свідчили про початок політизації міжнародного олімпійського руху.

Друга світова війна, що почалася в 1939 році, негативно вплинула на олімпійський спорт. МОК залишився без президента: Анрі де Байє-Латур помер у

1942 р. в Бельгії. У зв'язку з важким становищем олімпійського руху та політичною ситуацією Ігри Олімпіад 1940р та 1944р. не проводились.

Незважаючи на всю складність політичної ситуації в світі і її негативний вплив на спорт, другий період Ігор Олімпіад можна охарактеризувати інтенсивним удосконаленням міжнародного олімпійського руху – його структури, організаційно-правових основ, відносин між МОК та державами тощо.

У 1926-1927 р.р. була упорядкована діяльність Виконкому МОК (почався видаватись спеціальний бюлетень). Участь жінок в Олімпіадах стала реальною, а не символічною. Гострою була проблема аматорства і професіоналізму. На початку другої світової війни керівництво справами МОК взяв на себе швед Ю. Зігфрід Едстрем.

Після другої світової війни вся діяльність МОК була обумовлена необхідністю поставити олімпійський рух на службу розвитку взаєморозуміння між народами, мирної співпраці і взаємодопомоги.

У МОК увійшов СРСР, одночасно здійснилося відновлення прав в МОК НОКів Німеччини і Японії.

Кінець другого етапу підвела сесія МОК в Хельсінкі у 1952 р. Едстрем по причині віку подав у відставку. Президентом МОК був обраний Ейвері Брендедж.

Другий період розвитку олімпійського спорту при всіх його складностях і протиріччях продемонстрував зростання авторитету міжнародного олімпійського руху. Кількість країн зросла з 23 до 52. Активно включились в олімпійський рух країни Латинської Америки, країни Азії і Європи. Продовжувалось вдосконалення міжнародної олімпійської системи. Була забезпечена реальна співпраця МОК, НОК, МФ. Утворювались нові міжнародні спортивні об'єднання.

У багатьох країнах з'явилися сучасні спортивні споруди (стадіони, тенісні корти, спеціалізовані спортивні зали, басейни). Вдосконалювалась система спортивної підготовки майбутніх учасників Олімпійських ігор. Почався активний розвиток наукових досліджень в олімпійському спорті, в фізіології, анатомії, психології, педагогіці. Розвивається загальна теорія підготовки спортсменів, теорія і методика підготовки в окремих видах спорту.

Ігри VII Олімпіади (Антверпен, 30 квітня -12 вересня 1920 р.)

Ігри VI Олімпіади, які повинні були бути проведені в Берліні у 1916 році не відбулися – йшла I світова війна.

Після 8-річної перерви 2606 спортсменів (63 жінки) з 29 країн взяли участь у Іграх VII Олімпіади в Антверпені. Змагання проходили протягом 4 місяців. Однак офіційне відкриття відбулося 14 серпня, а закриття – 29 серпня. Вперше була прочитана олімпійська присяга, текст якої був розроблений Кубертенем, піднятий олімпійський прапор. Героєм Олімпіади став фінський бігун Пааво Нурмі – 3 золоті й 1 срібна медаль.

У боксерському турнірі переможцем став американець Е.Іген, який 12 років пізніше став чемпіоном зимових ОІ у бобслеї. Це єдиний випадок у чоловічому олімпійському спорті.

За кількістю медалей і очків у неофіційному заліку першими були спортсмени США – 203,5 очка й 95 медалей (41-27-27), другими були спортсмени Швеції – 121,5 очка і 64 медалі (19-20-25) і третє місце у спортсменів Великобританії – 88 очок і 43 медалі (15-15-13).

Ігри VIII Олімпіади (Париж, 4 травня – 28 липня 1924 р.)

Столиця Франції була першим містом, якому МОК другий раз довірив проводити ОІ, хоч претендентами були Лос-Анжелес, Прага й Рим. На це рішення вплинув великий авторитет Кубертена і свято 30-ти річчя олімпійського руху.

Паризькі ігри були найбільш масовими. Прийняло участь 3092 спортсменів (135 жінок). Спортивний рівень був також надзвичайно високим: встановлено 8 світових рекордів, 14 олімпійських. Знову блискуче виступив фінський легкоатлет Пааво Нурмі – він завоював 3 золоті медалі і встановив 2 рекорди. Серед плавців блискуче виступив Джоні Вейсмюллер (Тарзан), який виборов 3 золоті медалі і встановив рекорди на дистанціях 100 і 400 м.

Перемогу на Іграх отримали спортсмени США – 625,55 очка і 99 медалей (45-27-27). Другою була команда Франції – 277,5 очка і 39 медалей, третьою команда Фінляндії 256,5 очка і 37 медалей (14-13-10).

Ігри ІХ Олімпіади (Амстердам, 17 травня – 12 серпня 1928 р.)

За складом учасників вони мало відрізнялись від паризької олімпіади – 3014 учасників (290 жінок) з 46 країн.

Ігри пройшли у спокійній обстановці, хоча в багатьох видах спорту йшла запекла боротьба.

На церемонії відкриття Ігор у якості символу миру вперше випустили голубів, а на олімпійському стадіоні також вперше горів вогонь, запалений в Олімпії від сонця за допомогою дзеркал. Він був доставлений в Амстердам через Грецію, Югославію, Австрію, Німеччину бігунами, які передавали його один одному.

Це були останні Ігри Олімпіади, в яких взяв участь П.Нурмі, який став переможцем на дистанції 10 000 м. Взагалі, за 8 років (з 1921 по 1929 рік) він встановив 24 світових рекорди на дистанціях від 1500 м до 20000 м. В Хельсінкі, поруч з олімпійським стадіоном, встановлена бронзова скульптура Пааво Нурмі – вдячність фінського народу видатному спортсмену.

Загальнокомандну перемогу здобули спортсмени США – 389,5 очка і 56 медалей (22-18-16), другими були спортсмени Німеччини – 240,5 і 31 медаль (10-7-14), третіми – олімпійці Швеції – 160 очок і 25 медалей (7-6-12).

Ігри Х Олімпіади (Лос-Анджелес, 30 липня – 14 серпня 1932 р.)

Кількість учасників на цих змаганнях була удвічі меншою за попередні змагання, що пояснюється віддаленістю столиці Ігор Олімпіади. Все ж прийняло участь 1048 спортсменів (127 жінок) з 37 країн світу. Змагання проходили у 16 видах спорту, де розігрувалося 126 комплектів медалей. На Іграх було встановлено 116 олімпійських рекордів, 21 з яких були вище світових. найбільша кількість рекордів була встановлена у легкій атлетиці. В плаванні – 36. Сенсацією став виступ японських плавців, які завоювали 5 з 6 золотих медалей. Цікаво, що переможцю на дистанції 1500 м К.Кітамура було всього 14 років. Але його результат (19.12,4) протримався 20 років. На рік старший був переможець на дистанції 100 м Я.Міядзакі – 58,2.

На Іграх в Лос-Анджелесі спортсмени вперше жили в олімпійському селищі, спеціально побудованому у 20 км від міста, яке складалося з 700 збірних будиночків. Вони розташовувались навкруги спортивних споруд, ресторанів, міст відпочинку. Вперше спортсмени отримали хороші умови для спілкування, обміну досвідом, відпочинку.

Збірна команда США отримала перемогу – 103 медалі (41-32-30) і 683,2 очка. Другими були спортсмени Італії – 36 медалей (12-12-12) і 242 очка. Третіми – спортсмени Німеччини – 21 медаль (4-12-5).

Ігри XI Олімпіади, Берлін (1-16 серпня 1936 р.)

На право проведення Ігор 1936 р. претендували багато міст Європи, але не дивлячись на протести світової громадськості, право на проведення Ігор Олімпіади було надано Берліну.

Після приходу Гітлера до влади, у 1933 році, президент МОК Анрі Байє-Летур офіційно звернувся до керівництва Німеччини гарантувати додержання Хартії або відказатися від проведення ОІ. Такі гарантії були надані.

В Іграх прийняли участь 4066 спортсменів (328 жінок) з 49 країн. Героєм ОІ став негритянський спортсмен Джессі Оуенс, який виборов 4 золоті медалі і установив 4 олімпійських рекорди.

Серйозна підготовка до ОІ дозволила Німеччині завоювати перше місце – 89 медалей (33-26-30) і 573,7 очка. Другими були спортсмени США – 56 медалей (24-20-12) і 403,3 очка. Третіми – італійці – 22 медалі (8-9-5) і 167,6 очка.

Високий спортивний рівень змагань, участь в них значної кількості НОК не змогли знизити гнітючої атмосфери: "На цих Іграх владував сильний дух мілітаризму і нацизму", відмічалось у бюлетені МОК, присвяченому 60-річчю олімпійського руху.

Ігри XIV Олімпіади (Лондон, 29 липня – 14 серпня 1948 р.)

Друга світова війна не дозволила провести Ігри Олімпіад 1940 і 1944 рр.

В Іграх XIV Олімпіади, не дивлячись на післявоєнну розруху, прийняли участь 4099 спортсменів (385 жінок) з 59 країн.

Програма Ігор включала 19 видів спорту. У змаганнях з л/а серед чоловіків успіх мали спортсмени США, які вибороли 11 золотих медалей з 24. Серед жінок тут перевагу мали спортсменки з Європи – всі золоті медалі крім одної. Особливо блискуче виступила голанка Ф.Бланкерс-Кун, яка завоювала 4 золоті медалі.

Командну першість завоювали спортсмени США – 548 очок і 84 медалі (38-27-19). Другими – представники Швеції – 301,2 очка і 44 медалі (16-11-17). Третіми – Франції – 213,5 очка і 29 медалей (10-6-13).

4. Загальна характеристика третього періоду Ігор Олімпіад (1952-1988 рр.)

Для більш як 40-річного періоду характерні як постійно діючі загальні тенденції, так і досить різкі переходи від одного стану олімпійського руху до іншого. Складність цього періоду розвитку олімпійського спорту торкнулась усіх його сторін – політичних, спортивних, програми ОІ, підсумків змагань та інше. У ці роки ще більше ніж раніше МОК був ареною великої політики. Всі проблеми й протиріччя, що були характерними для політичного життя світового суспільства, безпосередньо відтворювались на діяльності МОК, МФ, НОК.

Після виходу на олімпійську арену Радянського Союзу та інших соціалістичних країн постало питання, чи зможуть олімпійські ігри стати ареною мирного співробітництва протилежних політичних систем, чи зможе МОК залучити у свій склад і організувати співробітництво представників капіталістичних, соціалістичних країн та країн, що розвиваються.

З початку 50-х років діяльність МОК постійно була пов'язана з регулюванням спорів і конфліктів, в основі яких були протиріччя політичного характеру.

Так, після створення Китайської Народної Республіки і створення НОК Китаю, виникла проблема з визнанням цієї країни МОК, тому що на о. Тайвань була ще одна Китайська республіка, яка претендувала на участь в ОІ від імені Китаю. НОК КНР була визнана МОК у 1956 році, але після визнання і Китайської республіки (Тайвань) вони не приймали участі у ОІ на знак протесту. Відновлення пройшло тільки у 1979 році.

Приблизно така ж ситуація склалась і з Корейською народно-демократичною республікою і Південною Кореєю. НОК Кореї був визнаний у 1947 році і з 1948 року вони приймали участь у ОІ. НОК КНДР була визнана у 1963 році, але у 1988 бойкотували ігри у Сеулі, тому що МОК відмовив їм проводити частину ОІ у себе.

Аналогічна ситуація склалась і в Німеччині (дві держави – ФРГ і ГДР). НОК ФРГ була визнана у 1950 р. і з 1952 року приймала участь у ОІ. Завдяки величезній роботі світової спортивної спільноти проти політики дискримінації НАТО був досягнутий певний компроміс. У 1956, 1960 і 1964 роках виступала спільна (об'єднана) команда Німеччини. Але при комплектуванні команд виникало багато конфліктів (учасники, тренери, керівники команд....). В кінці кінців МОК у 1965 році прийняв рішення про допуск спортсменів НДР у самостійній команді. Крім того, було прийнято рішення, згідно якого відмова країни, яка проводить чемпіонат світу, в участі спортсменів НДР тягнуло за собою перенесення змагань в іншу країну. І деякі змагання переносились (США загубили право проведення чемпіонату світу з важкої атлетики, Франція – з лижного спорту та ін.).

Важливою тенденцією розвитку ОР в третьому періоді є розповсюдження олімпійського спорту в країнах Африки, Азії і Латинської Америки. В Іграх 1992 року взяли участь 172 країни. Відбувається постійне зростання популярності олімпійського спорту.

З 1961 року відбувається регулярна допомога слабо розвиненим країнам у розвитку олімпійського спорту. Активно діє програма МОК допомоги розвитку олімпійського спорту "Олімпійська солідарність". Наприклад, тільки у 1978 році завдяки фонду "Олімпійська солідарність" було виділено 1 тисячу стипендій на підготовку тренерів, у 32 країнах були організовані навчальні курси тренерів (навчалось близько 7,5 тис. чоловік).

Однією з гострих проблем розвитку олімпійського спорту у третьому періоді став персональний склад МОК. У МОК не було представників багатьох міжнародних федерацій. У його складі були в основному представники не багатьох країн.

У 1973 році після 43-річної перерви відбувся Х Олімпійський конгрес (Варна, Болгарія), де гостро обговорювалися питання взаємовідносин МОК з НОК та МСФ. Поряд з 61 членом МОК, у роботі Конгресу прийняли участь 66 представників 26 МСФ і представників 82 НОКів. В результаті виникли принципові зміни у міжнародному олімпійському русі. Змінився склад МОК. В нього увійшли представники багатьох нових країн, видатні спортсмени (Сергій Бубка у тому числі з 1999 року).

Розвиток олімпійського руху на протязі третього періоду значною мірою визначались особами, котрі у різні періоди очолювали МОК. Це три президенти: Ейвері Брендедж – 1952-1972 р.р., Майкл Моріс Кілланін – 1972-1980 р.р. і Хуан Антоніо Самаранч – з 1980 р. Якщо діяльність Кілланіна відрізнялась поміркованістю, то стратегічні лінії розвитку олімпійського спорту, реалізовані Брендеджем і Самаранчем, носили прямо протилежний характер.

У третьому періоді розвитку ОС великі зміни відбулися в програмах олімпійських змагань, в системі підготовки спортсменів-олімпійців, в науково-методичному й медичному забезпеченні, у розвитку матеріальної бази, суддівстві та інше.

У 60-70-х роках в багатьох країнах будуються і організуються спортивні центри олімпійської підготовки спортсменів, де створюються всі необхідні умови для здійснення повноцінного тренувального процесу, відновлення, здійснення наукових досліджень.

Сучасна система підготовки і змагань в олімпійському спорті перетворила його в унікальну галузь досліджень резервних можливостей людини, здібності до адаптації у різних екстремальних умовах.

Сучасний олімпійський спорт переконливо показав, що кропітка робота у пошуках взаємних інтересів і компромісів здатна привести до взаєморозуміння і плідної співпраці без застосування методів силового типу.

Підбиваючи підсумки огляду третього періоду розвитку олімпійського спорту не можна не бачити величезного прогресу, котрого добився ОС за 40 років.

Ігри XV Олімпіади, Хельсінкі, 9 червня – 3 серпня 1952 р.

4925 спортсменів (518 жінок) з 69 країн. Найбільш значні Ігри за всі попередні. Вперше приймали участь спортсмени СРСР та інших соціалістичних країн. Тому вони стали першими в історії протистояння на олімпійській арені двох політичних суперсистем. Змагання вилилися у гостре суперництво спортсменів СРСР і США. Спорт ставав зброєю "холодної війни". Почалися перегони за світовими рекордами і олімпійськими перемогами.

На цих змаганнях було встановлено 66 олімпійських рекордів (18 світових). У програму Ігор входили 17 видів спорту, 149 дисциплін. Жінки змагалися у 6 видах.

Перша в історії радянського спорту золота медаль була отримана металницею диску Н. Ромашковою (Пономарьовою). Вона ж через 8 років здобула другу золоту медаль у Римі.

У стрибках у довжину 9 учасниць 30 разів перевищували попередній олімпійський рекорд. Героєм Олімпіади вважають чеського легкоатлета Е.Затопека, який виборов 3 золоті медалі у бігу на 5 000, 10 000 м і у марафонському бігу.

Чудово виступили радянські гімнасти. Вони вибороли загальнокомандні золоті медалі, золоті медалі в абсолютній першості (чоловіки – В.Чукарін, жінки – М.Гороховська). Крім цього було ще багато медалей різного ґатунку на окремих видах багатоборства.

У неофіційному заліку спортсмени США та СРСР набрали однакову суму очок – по 494. Однак американці отримали 40 золотих медалей, радянські спортсмени – 22. Крім цього американці взяли 19 срібних і 17 бронзових медалей. СРСР – 30 і 19. Третіми були спортсмени Угорщини – 259,5 очок і 42 медалі (16-10-16).

Ігри XVI Олімпіади, Мельбурн, 22 листопада – 8 грудня 1956 р.

Першість у 17 видах спорту виборювали 3184 спортсменів (371 жінка) з 68 країн. Героєм Олімпіади став В.Куц з України. Який став олімпійським чемпіоном на дистанціях 5 000 і 10 000 м з новими рекордами. Вдруге поспіль

став абсолютним олімпійським чемпіоном у змаганнях гімнастів львів'янин В.І.Чукарін.

У неофіційному заліку переконливу перемогу здобули спортсмени СРСР – 622,5 очка і 98 медалей (37-29-32). На другому місці спортсмени США – 497,5 очка і 74 медалі (32-25-17), на третьому спортсмени Австралії – 238,5 очка і 35 медалей (13-8-14).

Ігри XVII Олімпіади, Рим, 25 серпня – 11 вересня 1960 р.

Ігри Римської Олімпіади увійшли в історію як прекрасно організовані, з великою кількістю учасників, гострим суперництвом у спортивній боротьбі, видатними результатами.

Але в олімпійському селищі спортсмени західних і східних країн були розселені окремо і навіть харчувались у різних ресторанах. Це не сприяло взаєморозумінню і співробітництву.

У змаганнях прийняли участь 5348 спортсменів (610 жінок) з 84 країн. Програма включала 17 видів спорту. На змаганнях було встановлено 76 олімпійських і 30 світових рекордів.

Марафонський біг виграв спортсмен з Ефіопії, який біг босоніж. Він поклав початок видатним перемогам спортсменів з Африки.

Вдало виступили наші гімнасти, особливо кияни Борис Шахлін та Лариса Латиніна, які стали переможцями у багатоборстві і у змаганнях з окремих видів.

В командній першості перемогу отримали спортсмени СРСР – 682,5 очка і 103 медалі (43-29-31). Друга – США – 463 очка і 71 медаль (34-21-16). Третіми стали спортсмени об'єднаної Німецької команди (ФРН і НДР) – 280 очок і 42 медалі (12-19-11).

Ігри XVIII Олімпіади, Токіо, 10-24 жовтня 1964 р.

Токійські Ігри за зовнішніми ознаками були кращими за всі попередні. В столиці були побудовані унікальні спортивні споруди, транспортні магістралі, готелі.

В Іграх прийняли участь 5140 (683 жінки) спортсменів з 94 країн. Розігрувалось 163 комплекти медалей у 19 видах спорту.

Змагання з гімнастики були третім олімпійським турніром у якому приймали участь українські гімнасти Б.Шахлін і Л.Латиніна. У багатоборстві вони посіли другі місця, але отримали золоті медалі в окремих видах. Загалом Л.Латиніна виборола на всіх олімпіадах 9 золотих, 5 срібних і 4 бронзових нагороди, що є своєрідним рекордом в історії Олімпійських ігор серед всіх олімпійців світу. Б.Шахлін виборов 12 медалей (6-4-2).

I – СРСР – 607,8 очок, 96 медалей (30-31-35)

II – США – 581,8 очок і 90 медалей (36-26-28).

III – Об'єднана Німеччина – 337,5 очок і 50 медалей (10-22-18).

Ігри XIX Олімпіади, Мехіко, 12 – 27 жовтня 1968 р.

Перші Ігри, проведені в Латинській Америці. Змагання проходили на висоті 2240 м над рівнем моря. Але це не вплинуло негативно на спортивні результати – було встановлено 76 олімпійських рекордів 28 з яких перевищували світові. Найбільш вдалим були виступи легкоатлетів – було встановлено 30 олімпійських рекордів і 14 світових. Сенсацією став унікальний стрибок у довжину американця Боба Бімона – 8 м 90 см. Цей результат перевищував

світовий рекорд одразу на 55 см і його справедливо називають найвидатнішим досягненням ХХ сторіччя.

Сенсацією став також новий спосіб подолання у стрибках у висоту, який показав переможець Р.Фосбері. Всі наступні рекорди досягаються саме цим способом стрибка у висоту. Американець А.Ортур четвертий раз поспіль виборов золоту медаль у метанні диску (1956, 1960, 1964, 1968), кожний раз з олімпійськими рекордами.

У змаганнях Олімпіади прийняли участь 5531 спортсмен (781 жінка) з 112 країн.

I місце – США, 713,3 очок і 107 медалей (45-28-34)

II місце - СРСР, 590,8 очок і 91 медаль (29-32-30)

III місце - НДР, 238 очок і 25 медалей (9-9-7), хоча за кількістю медалей Угорщина її випередила – 32 медалі (10-10-12).

Ігри ХХ Олімпіади, Мюнхен, 26 серпня – 11 вересня 1972 р.

Рекордна кількість учасників – 7147 (1070) з 121 країни. В Мюнхені був створений унікальний комплекс спортивних споруд разом з олімпійським селищем. Ігри охопили 21 вид спорту і 195 видів змагань.

Героєм змагань легкоатлетів став український спортсмен Валерій Борзов, який впевнено перемагав американців у спринті на дистанціях 100 і 200 м. У подальшому В.Борзов став першим президентом НОК України і членом МОК.

Третю Олімпіаду поспіль виграв радянський борець з вільної боротьби О.Медвідь.

Сім золотих медалей дісталось американському плавцю Марку Спіцу.

I місце – СРСР, 664,5 очка і 99 медалей (50-27-22).

II місце – США, 638,5 очка і 91 медаль (30-31-30).

III місце – НДР, 472 очка і 66 медалей (20-23-20).

Ігри Олімпіади в Мюнхені були відзначені трагічними подіями, коли жертвами арабських екстремістів стали 11 ізраїльських спортсменів. Обставини ворожнечі, війни і терору, що існували між арабами і євреями з моменту створення держави Ізраїль, були перенесені й на Олімпійські Ігри.

Ігри ХХІ Олімпіади, Монреаль, 17 липня – 1 серпня 1976 р.

Підготовка і проведення ОІ в Канаді супроводжувалося цілою низкою політичних скандалів (недопущення команди Тайваню до ОІ під назвою Республіка Китай, хоча МОК вже признав НОК республіки Китай, це було прийнято під тиском КНР. На Ігри приїхали 6189 спортсменів (1274 жінки) з 88 країн. Змагання проходили у 21 виді спорту. Встановлено 88 олімпійських і 36 світових рекордів.

I місце – СРСР, 792,5 очок і 125 медалей (49-41-25)

II місце – НДР, 698 очок і 90 медалей (40-25-25) – вперше в історії!!

III місце – США, 603,5 очка і 94 медалі (34-35-25).

Ігри ХХІІ Олімпіади, Москва, 19 липня – 3 серпня 1980 р.

В Іграх прийняли участь 5503 спортсмени (1192 жінки) з 81 країни. Такі великі країни як США, Японія, КНР, ФРН та ще біля 30 країн бойкотували Ігри із-за вводу радянських військ в Афганістан у 1979 р. Тому за кількістю учасників московська Олімпіада поступалася попереднім у Монреалі і Мюнхені. У політичному відношенні Ігри Московської Олімпіади, так само як і наступної Лос-Анджелеської, виявилися найбільш яскравими прикладами використання

олімпійського спорту як засобу "холодної війни", подальшого поглиблення антагонізму між політичними системами.

У спортивному відношенні ці Ігри не поступилися попереднім. Було встановлено 36 світових рекордів (у Монреалі –34, Мюнхені – 23, Мехіко – 28).

Героєм змагань став кубинець Т.Стівенсон, який отримав свою третю золоту медаль поспіль.

У змаганнях гімнастів Олександр Дитятін (СРСР) отримав 8 олімпійських нагород (3-4-1) – найбільша кількість на одних Іграх за всю історію Олімпіад.

I – СРСР, 195 медалей (80-69-46)

II – НДР, 126 медалей (47-37-42)

III – Болгарія, 41 медаль (8-16-17).

Ігри XXIII Олімпіади, Лос-Анджелес, 28 липня – 12 серпня 1984 р.

Після бойкоту попередньої Олімпіади Москва зробила все, щоб бойкотувати Ігри у Лос-Анджелесі – туди не поїхали спортсмени 14 соціалістичних країн, багато з яких були лідерами олімпійського спорту (СРСР, НДР, Угорщина, Болгарія, Куба).

В Іграх прийняли участь 7078 спортсменів з 141 країни. Організаційний комітет Ігор зробив все, щоб змагання пройшли на високому організаційному рівні з чудовою інформацією. Однак, відсутність 125 чемпіонів світу значно понизили спортивну сторону змагань. Було встановлено всього 11 світових рекордів. Результати переможців серед важкоатлетів були на 30-60 кг меншими, ніж результати змагань "Дружба", які проходили у цей же час.

Героєм змагань став американський легкоатлет Карл Льюїс, який переміг у бігу на 100 і 200 м та у стрибках у довжину. Цей успіх він повторив і на наступній Олімпіаді у Сеулі.

I – США, 174 медалі (83-61-30)

II – Румунія, 53 медалі (20-16-17)

III – Канада, 44 медалі (10-18-16).

Ігри XXIV Олімпіади, Сеул, 17 вересня – 2 жовтня 1988 р.

Лідери міжнародного спортивного руху і, насамперед, особисто президент МОК, підтримані політичними і державними діячами різних країн світу, провели величезну роботу зі збереження і зміцнення олімпійського руху. Успіху Ігор сприяли загальні зміни ситуації в світі, поступове визнання переваги загальнолюдських цінностей над усіма іншими, особливо над політичними амбіціями недалекоглядних політиків.

Ігри у Сеулі продемонстрували усьому світу взірці мирного співіснування і ділового співробітництва, і заклали міцну базу для успішного проведення наступних Олімпіад.

На Іграх прийняли участь 9627 спортсменів з 160 країн, які змагалися у 23 видах спорту. В результаті безкомпромісної боротьби народилося 104 олімпійських рекорди, 30 з яких перевищували світові.

I місце – СРСР, 874,3 очка і 132 медалі (55-31-46)

II місце – НДР, 636 очок і 102 медалі (37-35-30)

III місце – США, 632 очка і 92 медалі (36-31-25)

На іграх були випадки застосування допінгу. Допінгова проблема висунулася на перший план серед проблем сучасного олімпійського спорту.

5. Загальна характеристика четвертого періоду Ігор Олімпіад (1992-2004 рр.)

Закінчився період "холодної війни", світ визнав пріоритет загальнолюдських цінностей над усіма іншими, зруйновано Берлінську стіну, відбувся розпад СРСР і об'єднання Німеччини.

Основні напрямки подальшого розвитку олімпійського спорту визначені на XII Ювілейному олімпійському конгресі 1994 року в Парижі. Конгрес проводився на честь 100-го ювілею від дня проведення I Олімпійського конгресу 1894р. На конгресі були прийняті резолюції щодо чотирьох тем: «Внесок олімпійського руху в сучасне суспільство», «Сучасний спортсмен», «Спорт і його суспільний сенс», «Спорт і засоби масової інформації».

В підсумковому документі XII конгресу відображені основні напрями і аспекти олімпійського руху, перспективи подальшої діяльності МОК, НОК, МФ і інших учасників олімпійського руху. Конгрес констатував, що ідеї олімпізму з моменту відродження Олімпійських ігор зробили значний внесок у розвиток сучасного суспільства, та рекомендували всім членам МОК об'єднати зусилля для інтенсифікації етичних, культурних і виховних цінностей олімпізму. На конгресі було підкреслено важливість проблеми захисту інтересів спортсменів і основний критерій для включення виду спорту в програму Ігор – універсальність та популярність. Крім того, було відзначено, що всі структури олімпійського руху повинні зробити все можливе для зниження нерівномірності розвитку олімпійського спорту в більш розвинутих країнах та країнах, що тільки починають розвиватись. «Олімпійська солідарність» повинна координувати свої дії з МФ, НОКами та іншими організаціями на основі програм надання допомоги у розвитку спорту.

З Ігор XXV Олімпіади в Барселоні почався принципово новий етап в розвитку олімпійського спорту. Ці Ігри оцінюються як найбільш успішні в історії олімпійського спорту сучасності. Завершився етап 40 річного протистояння на олімпійській арені соціалістичної та капіталістичної систем. Соціалізм Радянського Союзу зійшов з політичної арени, але феномен олімпійського спорту цієї країни залишився в історії в якості яскравої, хоч і повної протиріч частини олімпійського руху.

Протягом четвертого періоду в програмі Ігор Олімпіад відбувались постійні зміни: доповнювалась новими видами спорту. На Іграх 1992р. до програми був включений бадмінтон і бейсбол, а загальна кількість видів спорту склала 32. В Атланті на Іграх 1996р. кількість видів спорту збільшилась на 2 (34 види спорту): включені в програму змагання з софтболю та пляжного волейболу. На Іграх в Сіднеї до програми було включено 37 видів спорту. Вперше нагороди розігрувались в стрибках на батуті, триатлоні та тхеквандо. На Іграх 2004р. в Афінах і на Іграх в Пекіні кількість видів, які входили до програми олімпійських змагань, не змінилась (37 як і в Сіднеї).

Таким чином, можна констатувати, що МОКу вдалося вирішити проблему гігантизму ОІ та стабілізувати кількісні параметри Ігор за трьома основними показниками: кількість спортсменів, кількість видів спорту та кількість видів змагань. На одній із зустрічей з пресою президент МОК Жак Рогге, говорячи про перспективи динаміки програми ОІ підкреслив: «Поява в програмі чогось нового можлива за умови виключення чогось старого». Була оголошено три кількісних параметри, на рівні котрих керівництво МОК має намір стабілізувати програму Ігор Олімпіад: 10 500 спортсменів, 28 видів спорту, 300 видів змагань.

До числа характерних особливостей четвертого періоду слід віднести інтенсивну комерціалізацію та професіоналізація ОС. Професіоналізація ОС дала

можливість брати участь в ОІ найкращих в світі спортсменів-професіоналів. Щодо комерціалізації спорту, то незважаючи на всі негативні нюанси морально-етичного характеру, має ряд позитивних факторів, які дозволяють залучати в ОС великі фінансові кошти. Завдяки цьому, зростають можливості МОК надання допомоги НОКам різних країн і проведенні різних заходів, які спрямовані на розвиток ОС. Хоча варто відмітити, що на сьогодні дорога з боку МОК у розвитку ОС в різних країнах є значно меншою, ніж могла бути з урахуванням сучасних можливостей МОКу.

Незважаючи на всі складнощі і різноманітні проблеми, олімпійському руху, на чолі з МОК, вдалося впродовж четвертого періоду забезпечити сферу впливу в ОС, зацікавленість в збереженні незалежності, самостійності, авторитету в світі.

Ігри XXV Олімпіади, Барселона, 25 липня – 9 серпня 1992 р.

На змагання прибули 9367 спортсмена (2708 жінок) з 169 країн. у 1991 р. пройшов розпад СРСР і за час, що залишився до змагань, всі країни, які утворилися, не змогли здійснити усі формальності подачі заявок на змагання, створити НОКи і оформити вступ у МОК. Тому спеціальним рішенням МОК було дозволено виступати об'єднаній команді Співдружності Незалежних Держав. Окремо виступали команди Латвії, Литви та Естонії, членство яких у МОК перерване на початку другої світової війни, було відновлене одразу після розвалу СРСР.

Програма Ігор XXV включала 257 видів змагань в 32 видах спорту. У порівнянні з Іграми 1988р. програма легкоатлетичних змагань в Барселоні була розширена з 42 до 43 видів змагань: у жінок було включено спортивну ходьбу на 10 км. В ході легкоатлетичних змагань було зафіксовано три світових рекорди: в бігу на 400м з бар'єрами (американець Кевін Янг «вибіг з 47секунд»), в чоловічій естафеті 4*100м і в чоловічій естафеті 4*400 м. Прикрасою змагань з плавання стали декілька світових рекордів в наступних видах змагань: 400м вільним стилем (3хв 45сек), 1500м вільним стилем (14хв 43сек), 200м брасом (2 хв10 сек), 4*200 вільним стилем (7 хв 11сек), комплексне плавання 200 м серед жінок (2хв 11сек), естафета 4* 100м вільним стилем серед жінок та комбінована естафета 4*100. Стівен Редгрейв в третє став олімпійським чемпіоном у веслуванні на Іграх 1992р. Найбільших успіхів в олімпійських змаганнях Ігор 1992р. з гімнастики досягла команда СНГ, яка виборола 9 золотих, 5 срібних та 4 бронзових медалі.

Прогнози щодо безперечної переваги спортсменів США не здійснилися. Впевнену перемогу отримали спортсмени СНД, які вибороли 112 медалей (45-38-29). Другими були спортсмени США – 108 медалей (37-34-37), третіми – Німеччини з 82 медалями (33-21-28).

Ігри XXVI Олімпіади, Атланта, 19 червня – 4 серпня 1996 р.

Проблема вибору міста Ігор XXVI постала досить гостро. З однієї сторони 1996р. був 100-річним ювілеєм проведення I Ігор Олімпіади, які проходили в Афінах, з іншої сторони позиція МОКу щодо широкої комерціалізації ОС. Залучення великих фінансових потоків, які будуть використовуватись для проведення Ігор стимулював МОК до вибору міста Атланта – американського міста, який є адміністративним центром штату Джорджія.

На Іграх 1996р. виникла проблема стосовно допуску спортсменів-професіоналів (баскетбол), яка була обумовлена бажанням МОК зібрати всіх найсильніших спортсменів світу.

В Іграх XXVI Олімпіади взяло участь 10320 спортсменів з 197 країн, які розігрували 271 комплектів нагород в 34 видах спорту. Ігри в Атланті підтвердили тенденцію інтенсивного розвитку жіночого спорту в світі. Олімпійська програма для жінок складалась з 97 видів спорту, а кількість жінок-учасників ОІ становила 34,3%.

Видатний легкоатлет з США Картон Льюїс в Атланті виграв 9 за рахунком золоту нагороду в змаганнях з стрибку в довжину четвертих Іграх Олімпіад. В ході легкоатлетичних змагань було встановлено два світових рекорди: Донаван Бейлі поставив рекорд в бігу на 100м (9,84сек), а в фіналі бігу на 200 м Майкл Джонс пробіг дистанцію з феноменальним результатом 19,32 сек, що було на 0,34 сек краще ніж попередній рекорд. У важкій атлетиці було встановлено 15 світових рекордів. Програма змагань з сучасного п'ятиборства зазнала змін: було виключено командну першість і спортсмени змагались за один комплект нагород – індивідуальну першість.

Ігри 1996р. в Атланті стали тріумфом для збірної США, де вона завоювала 101 олімпійську нагороду різного гатунку, в тому числі 44 золотих. Друге місце в неофіційному командному заліку посіла команда Росії з 63 медалями різного гатунку (26 золотих), а третю сходинку посіла Німеччина з 65 нагородами 20 з яких золоті. Порівнюючи відсоткове співвідношення між кількістю золотих нагород, отриманих спортсменами тої чи іншої країни, та загальною кількістю видів змагань (271), які входили до програми Ігор 1996р., команда США перемогла у 16,2% видів змагань олімпійської програми. Відсотковий показник команди Росії склав лише 9,6%, а Німеччини 7,4%.

Ігри XXVII Олімпіади, Сідней, 16 вересня – 30 вересня 2000 р.

Ігри 2000р. кардинально відрізнялись від попередніх уважним відношенням господарів до учасників та гостей змагань. Відомий журналіст Олівер Хант писав: «Якщо Атланта була символом антитези олімпійського духу, то Сідней повернув ОІ всьому світу».

Ігри XXVII Олімпіади перевершили за масштабністю всі попередні: 10651 спортсмен з 199 країн виборювали 300 комплектів нагород в змаганнях з 37 видів спорту.

Гучний резонанс отримала історія пов'язана з відомою американською легкоатлеткою Меріон Джонс, яка на Іграх виборола 5 медалей 3 з яких золоті. Через декілька років після Ігор проти неї були висунуті звинувачення в вживанні допінгу і під натиском ВАДи Меріон Джонс зізналась та була змушена 2007р. повернути МОКу 5 олімпійських нагород.

Програма легкоатлетичних змагань було розширена з 44 до 46 видів змагань: у жінок було включено стрибки з жердиною та метання молоту. Змагання з плавання принесли в спорт цікаву новинку – гідродинамічні костюми, які підвищують швидкість більш ніж на 3%, що дозволило встановити світові рекорди в 10 номерах програми.

В неофіційному командному заліку першу сходинку посіла команда США (36-24-31). На другій позиції розташувалась збірна команда Росії, котра завоювала 32 золотих, 28 срібних та 28 бронзових нагород. На третє місце вийшла збірна Китаю (28-16-15). Оцінюючи виступ в Сідней світових лідерів в ОС останніх років необхідно відмітити значний прогрес китайських спортсменів. Китайські спортсмени були лідерами в змаганнях з важкої атлетики, стрибках в воду, бадмінтоні, стрільбі стендовій та кульовій, настільному тенісі. Загальна

кількість медалей сягнула 40, що становить 67,8% загальної кількості завойованих ними нагород.

Ігри XXVIII Олімпіади, Афіни, 13 серпня – 29 серпня 2004 р.

В Іграх XXVIII Олімпіади взяло участь 10625 спортсменів з 202 країн, які змагались в 301 виді змагань в 37 видах спорту.

Збірна США в Афінах посіла перше місце за кількістю нагород (35-40-28). Значний внесок до скарбнички олімпійських нагород США внесли плавці – 28 нагород. Справжньою сенсацією став виступ на Іграх в Афінах збірної КНР. Китайські спортсмени завоювали 32 золотих, 17 срібних і 4 бронзових нагород, що дозволило команді КНР посісти другу сходинку в неофіційному командному заліку та на 5 золотих нагород випередити збірну Росії (27-27-38).

Найбільша кількість нагород була розіграна в легкій атлетиці – 46 комплектів нагород. Прикрасою легкоатлетичної програми Ігор 2004р. став світовий рекорд російської спортсменки Єлени Ісінбаєвой, яка в стрибках з жердиною продемонструвала результат 4 м 91 см. Олімпійська програма з плавання включала 32 види змагань. Головним героєм в плаванні став 19-річний плавець Майкл Фелпс, на рахунку якого на Іграх XXVIII Олімпіади 8 медалей, в тому числі 6 золотих.

Аналізуючи підсумки Ігор в Афінах необхідно відзначити, що поряд з високими досягненнями спортсменів і багатьма яскравими прикладами запеклої боротьби на аренах Ігор, була велика кількість допінгових скандалів. До початку Ігор 2004р. винуватцями допінг-скандалу стали легкоатлети Константинос Кентерис та Катерина Тану, які не з'явилися на процедуру допінг-контролю. Четверо спортсменів, які отримали золоті нагороди в різних видах спорту, були дискваліфіковані за результатами допінг-контролю.

Загальна характеристика п'ятого періоду Ігор Олімпіад (з 2008 р.).

Ігри Олімпіад, які проходять впродовж п'ятого періоду, демонструють велику залежність рівня спортивних результатів не тільки від таланту спортсмена, задатків та якості підготовки, але й від досягнень науково-технічного прогресу країни. Хоча за умов ринкової економіки будь-яка «новинка» миттєво розповсюджується на міжнародному ринку.

В цьому періоді ОІ досить гостро постала проблема негативного впливу надмірних фізичних та психічних навантажень на організм спортсменів, травматизму в результаті великих обсягів тренувальної та змагальної діяльності.

Спортивний травматизм спостерігається приблизно в 60-70% видатних спортсменів. Якщо в 70-80 роках ХХст. проблема травматизму була наслідком зростаючих обсягів тренувальної діяльності, то сьогодні основним фактором ризику є різке зростання обсягу змагальної діяльності.

Однією з найскладніших проблем п'ятого періоду ОР залишається проблема допінгу в спорті. З кожним роком розширюється список заборонених речовин, удосконалюються методи допінг-контролю. Необхідно зауважити, що результати багаторічної боротьби МОКу з допінгом в спорті дає свої плоди. Кількість допінг-скандалів на Іграх в Пекіні була значно меншою, ніж на попередніх Іграх Олімпіад. В результаті великої кількості допінг-проб було виявлено лише 6 випадків вживання заборонених речовин спортсменами та декілька проб у коней, які брали участь в змаганнях з кінного спорту.

Окремою вагомою проблемою періоду є посилення світового воєнного напруження, зокрема між країнами-учасницями олімпійського руху. Від МОК

вимагається прийняття серії складних рішень відносно країн-агресорів, участі спортсменів таких країн у змаганнях та подальшої долі НОКів агресорів, як учасників олімпійського руху.

Ігри XXIX Олімпіади, Пекін, 8 серпня – 24 серпня 2008 р.

Питання про вибір міста, якому належатиме право проведення в 2008 р. Ігор XXIX Олімпіади, розглядалося на 112-й сесії МОК в Москві 2001 р.

Надання права проведення Ігор XXIX Олімпіади Пекіну було сприйнято у світі неоднозначно. Окремими правозахисними та іншими громадськими організаціями висувалися претензії до влади КНР у зв'язку з порушенням прав людини. Окрім того, в багатьох країнах спортсменами, тренерами та іншими спеціалістами виказувались побоювання, які стосувалися складної екологічної ситуації в Пекіні. Проте, владними структурами Китаю по усіх аспектах цієї проблеми, керівництву МОК були дані гарантії того, що ситуація до початку Ігор-2008 зміниться на краще, що і справді було ефективно реалізовано за допомогою різноманітних екологічних програм.

Загальні витрати на підготовку Ігор склали 280 млрд. юаней, що дорівнює 41 млрд. доларів США.

Не обмежившись державними асигнуваннями на підготовку до Ігор-2008 і їх проведення, пекінський оргкомітет зумів залучити 12 спонсорів, що мають світові бренди, а також 20 місцевих корпорацій.

26 червня 2005 р. було оголошено, що девізом Ігор XXIX Олімпіади стане фраза «One Word, One Dream» («Один світ – одна мрія»).

11 листопада 2005 р. – за 1000 днів до відкриття Ігор – було прийнято рішення, що талісманами будуть «Діти фортуни», яких, у відповідності з Китайською філософією, п'ятеро – Бей Бей, Цзин Цзин, Хуань Хуань, Ін Ін, Ні Ні, а відображають вони, відповідно, рибу, панду, вогонь, тибетську антилопу і ластівку.

Для змагань з різних видів спорту, які входили в програму Ігор XXIX Олімпіади, в Китаї були побудовані чи реконструйовані сучасні, добре оснащені спортивні споруди. Всього в ході Ігор було задіяно 37 олімпійських об'єктів і 6 об'єктів в інших містах країни.

Окрім спортивних об'єктів, на яких проводилися змагання, учасникам були надані 56 тренувальних комплексів.

Спеціально до Ігор-2008 в Пекіні був побудований Національний стадіон – головна арена, яка завдяки своєму оригінальному зовнішньому вигляду отримала назву «Пташине гніздо». Там пройшли церемонії відкриття і закриття Ігор, змагання з легкої атлетики і ряд футбольних матчів.

Для проведення олімпійських змагань з плавання, стрибків у воду, синхронному плаванню і водному поло в Пекіні спеціально побудували центр водних видів спорту, який отримав назву «Водний куб».

Для проведення змагань з дисциплін велоспорту був спроектований і побудований велодром «Ляошань».

Ще одним великим спортивним об'єктом в Пекіні був гребний парк «Шуньї». В цей комплекс входять канал для проведення змагань з академічної греблі, веслування на байдарках і каное, і дистанція для гребного слалому. Окрім того, там же проводилися вперше включені в олімпійську програму змагання з плавання на відкритій воді.

Окрім вище описаних, в Пекіні було збудовано і реконструйовано інші спортивні споруди, які приймали змагання з олімпійських видів спорту на Іграх-2008.

Для того, щоб виказати підтримку і сприяння учасникам і гостям Ігор, були залучені 400 тис. спеціально набраних волонтерів, багато з яких володіли тією чи іншою іноземною мовою (перш за все – англійською).

Про досить високий спортивний рівень олімпійських змагань Ігор-2008 свідчила досить висока конкуренція практично в усіх видах спорту і те, що в процесі цих змагань було встановлено 132 олімпійських рекорди, з яких 43 – світові досягнення, а також сотні континентальних і національних рекордів.

В Іграх ХХІХ взяло участь 11 028 спортсменів з 205 країн, які змагались за 302 комплекти нагород в 28 видах спорту.

Найкращий результат у Іграх ХХІХ Олімпіади продемонстрували господарі, принісши у скриньку китайських нагород 100 медалей (51 золоту, 21 срібну і 28 бронзових). Спектр видів спорту в яких китайські спортсмени вибороли перемогу розширився до 17. Несподіванкою для спеціалістів з різних країн стало те, що більшість олімпійських чемпіонів збірної Китаю до цього часу були фактично «невідомими». Ці успіхи є наслідком 15 річної високоефективної системи олімпійської підготовки.

Другу сходинку посіла команда США, яка завоювала 110 медалей (36 золотих, 38 срібних і 36 бронзових). Збірна Росії, в свою чергу, опинилася на третьому місці отримавши 72 олімпійські нагороди, з яких лише 23 золотих.

Слід відзначити, що у складі збірної команди України, яка відправилася в Пекін на Ігри-2008, було сім олімпійських чемпіонів, якими стали Наталя Добринська (легка атлетика), Артур Айвазян і Олександр Петрів (кульова стрільба), Василь Ломаченко (бокс), Віктор Рубан (стрільба з луку), Інна Осипенко-Радомська (веслування на байдарках), жіноча збірна з фехтування на шаблях у командній першості (Ольга Харлан, Галина Пундик, Олена Хомрова, Ольга Жовнір).

Акцентуючи увагу на «королеві спорту» - легкій атлетиці, то основним героєм змагань у цьому виді спорту на Іграх-2008 без сумнівів став спортсмен з Ямайки Усейн Болт, який завоював в Пекіні три золоті медалі і встановив два світових рекорди сам (у бігу на 100 і 200 м) і ще один (в естафеті 4x100м).

В другому за медалемісткістю виді спорту в Пекіні найбільш успішно виступила команда США, завоювавши 12 золотих, 9 срібних і 10 бронзових нагород. Головним героєм не лише олімпійських змагань з плавання, але й усієї Олімпіади став феноменальний американський спортсмен Майкл Фелпс, який завоював в Пекіні 8 золотих медалей.

На Іграх-2008 відбулося кілька допінгових скандалів. Проте, слід відзначити, що цього разу їх було значно менше, аніж на попередніх Іграх в Афінах.

За Іграми ХХІХ Олімпіади в різних країнах нашої планети спостерігали по телебаченню 4,4 млрд. людей. Для порівняння пригадаємо, що світова телевізійна аудиторія Ігор-2000, в Сіднеї, складала 3,6 млрд. телеглядачів, а Ігор-2004, в Афінах, – 3,9 людей.

Ігри ХХХ Олімпіади, Лондон, 27 липня – 12 серпня 2012 р.

Прийом заявок міст-кандидатів був завершено 15 липня 2003 року. До цього моменту бажання прийняти у себе Ігри висловили 9 міст: Гавана, Стамбул, Лейпциг, Лондон, Мадрид, Москва, Нью-Йорк, Париж і Ріо-де-Жанейро.

18 травня 2004 МОК після оцінки всіх поданих заявок вибрав 5 міст, з яких треба було зробити вибір на 117-й сесії МОК у липні 2005 року в Сингапурі. Цими 5 містами стали Мадрид, Москва, Нью-Йорк, Париж і Лондон.

Кандидатура Лондона була обрана 6 липня 2005 року. На наступний день після оголошення столиці Ігор у Лондоні стався терористичний акт.

Лондон став першим містом в історії Олімпійських ігор, яке приймало Олімпійські ігри тричі (1908, 1948 та 2012 рр.).

Організатори ОІ в Лондоні зробили їх максимально екологічними. За цей час було посаджено близько півмільйона нових дерев, 75% всіх споруд залишалися і були використані для житла (квартири в Олімпійській селищі можна було купити ще до церемонії відкриття ОІ).

Олімпійський стадіон, розрахований на 80 тисяч місць, був найлегшим стадіоном в історії ОІ. У його будівництві використовувалося близько 10 тисяч тонн сталі, що робить його на 75 відсотків легшим, ніж Олімпійський стадіон в Пекіні.

Ігри XXX Олімпіади у цифрах:

Щоденно за подіями на олімпійській арені спостерігало понад 180 тис глядачів.

У Лондоні було представлено 26 видів спорту, які містили 39 дисциплін. Загальна кількість комплектів нагород становила 302.

За час підготовки та проведення змагань було продано понад 8,8 млн квитків. Загальна аудиторія глядачів склала понад 4 млрд осіб.

У змаганнях взяли участь 10 500 атлетів, які представляли 204 НОК.

Перебіг подій на олімпійській арені висвітлювали понад 21 000 акредитованих журналістів. До підготовки змагань було залучено 70 000 волонтерів.

За час проведення ігор на олімпійських об'єктах було подано понад 14 млн різноманітних страв – по 45 000 кожного дня.

Емблема Ігор була представлена зображенням, що складалося з чотирьох частин у вигляді неправильних багатокутників, які символізували цифри року — «2», «0», «1», «2». В одну з частин включено слово «London», а в іншу — зображення олімпійських кілець. Логотип розроблявся близько року компанією Wolff Olins і коштував 400 000 фунтів стерлінгів. На початку березня 2012 влада Ірану заявили про намір бойкотувати ОІ-2012, оскільки логотип був стилізований під слово «Zion» — Сіон. Голова іранського Олімпійського комітету Бахрам Афшарзадех назвав логотип «расистським». Також публікувалися висловлювання, що логотип ОІ схожий на свастику.

Лондон запам'ятався і найбільшими за всю історію розмірами медалей. Діаметр однієї медалі складав близько 85 міліметрів і 7 міліметрів в товщину. Вага однієї нагороди – близько 375–400 грамів. Усього до ОІ було випущено приблизно 2100 медалей.

Восени 2011 року в Лондоні стартувала кампанія «Move to the beat», створена «Coca-Cola». У грандіозному шоу брали участь відомі спортсмени, а також був виконаний один з офіційних гімнів Ігор XXX Олімпіади — «Anywhere In The World». Марк Ронсон — автор музики — використовував для запису звуки, вироблені спортсменами під час своїх дій (наприклад: при опорному стрибку через колоду відбувається звук схожий на музичний біт).

Якщо ОІ-2008 р вперше були показані у форматі HD, то ОІ-2012 р демонструвалися як в HD, так і в 3D.

Для 97% спортсменів, змагання тривали не більше півгодини.

Найстаршим спортсменом Ігор ХХХ Олімпіади став японський вершник Хіроші Хокетсу, якому в березні 2012 року виповнився 71 рік. Хіроші вперше взяв участь у ОІ 1964-го року.

«Найвагітнішою» спортсменкою стала Нур Саряні Мохаммед Таїба з Малайзії, яка на момент участі у змаганнях з кульової стрільби була на 9-му місяці вагітності.

В олімпійському містечку був розташований найбільший в світі ресторан мережі McDonald's, здатний вмістити одночасно до 1500 відвідувачів.

Китайським спортсменам їх НОК заборонив вживати м'ясо через можливий вміст в ньому кленбутерола, забороненого МОК. Поїдання м'яса загрожувало виключенням зі складу команди.

Кожному стрікеру, який побажав вибігти в оголеному вигляді на арену, де змагаються спортсмени, довелося заплатити штраф в 20 000 фунтів стерлінгів.

Ігри ХХХІ Олімпіади, Ріо-де-Жанейро, 5 – 21 серпня 2016 р.

Місто-організатор Ігор ХХХІ Олімпіади визначили на сесії МОК у Копенгагені 2 жовтня 2009 року. Крім Ріо-де-Жанейро, у фіналі за проведення Олімпіади змагалися Мадрид, Токіо та Чикаго. Заявки також подали, але в остаточний перелік претендентів не були включені Баку, Доха, Прага.

Офіційний логотип спортивних змагань був розроблений бразильською компанією Tatil Design й був представлений 31 грудня 2010 року. В основу логотипу було покладено стилізовані елементи природи Ріо-де-Жанейро — гори, сонце, море, представлені у формі людських силуетів, що танцюють взявшись за руки.

Дизайн талісманів для Олімпійських та Паралімпійських ігор був розроблений компанією Birdo (Сан-Паулу). Офіційним талісманом Ігор ХХХІ Олімпіади в Ріо-де Жанейро став Вінісіус, що являє собою уособлення бразильської фауни, й на вигляд схожий на жовтого кота. Назвали талісманів на честь бразильських діячів минулого століття : музиканта Антоніо Жобіма та поета Вінісіуса ді Мораеша.

Загалом 186 Національних олімпійських комітетів були представлені принаймні одним атлетом. Також взяла участь команда незалежних атлетів.

Як країна-господарка Бразилія здобула автоматичні квоти в деяких видах спорту.

Південний Судан і Косово дебютували на Олімпійських іграх.

У жовтні 2015 року збірну Кувейту відсторонили від участі вдруге за п'ять років через втручання уряду у справи НОК.

У листопаді 2015 року IAAF відсторила збірну Росії з легкої атлетики від всіх міжнародних змагань, включаючи Олімпійські ігри 2016 після звіту Всесвітнього антидопінгового агентства.

Через європейську міграційну кризу та інші причини МОК дозволив атлетам сформувати незалежну команду під Олімпійським прапором. На попередніх Олімпійських іграх біженці не мали змоги взяти участь через неспроможність представляти свої рідні НОК. 2 березня 2016 МОК оголосив про план сформувати збірну біженців, яка буде складатися з 10 спортсменів.

Порівняно з Іграми 2012 року в Лондоні, до програми були включені два нові види спорту – гольф і регбі. Слід зазначити, що на Іграх ХХХІІ Олімпіади-2020 у Токіо з'явиться ще 5 дисциплін: бейсбол (софтбол у жінок), карате, скейтбордінг, спортивне скелелазіння і серфінг.

Ігри XXXII Олімпіади, Токіо, 23 липня – 8 серпня 2021 р.

Токіо було обране організатором Ігор Олімпіади 7 вересня 2013 р. на 125-й сесії МОК. У першому турі Токіо посіло перше місце, а Стамбул і Мадрид отримали однакову кількість голосів, у зв'язку з чим було проведено переголосування, після якого до другого туру разом із Токіо вийшов Стамбул. У другому турі Токіо здобуло більше голосів.

Через пандемію COVID-19 Ігри XXXII Олімпіади вперше за історію сучасних Олімпійських ігор були проведені на рік пізніше. У лютому 2020 р., ВООЗ заявляла, що немає причин для перенесення термінів проведення Ігор Олімпіади. У березні ОКОІ розглядав проведення Ігор без глядачів, залишивши лише телевізійну трансляцію. 24 березня 2020 р. МОК ухвалив рішення про перенесення Ігор з 2020 на 2021 рік через пандемію коронавірусу. Незважаючи на зміну дати проведення, Іграм XXXII Олімпіади залишили назву «Токіо-2020».

У змаганнях взяли участь 11420 атлетів (5,963 чоловіків та 5,457 жінок), які представляли 205 НОК. Крім того, була представлена олімпійська команда біженців МОК, яка складалася з 29 спортсменів.

В неофіційному командному заліку першу сходинку посіла команда США (39-41-33). На другій позиції розташувалась збірна Китаю (38-32-18), на третій позиції вийшла збірна команда Японії (27-14-17). В скарбниці збірної команди України 19 медалей (1-6-12).

Ігри в Токіо 2020 продемонстрували еволюцію олімпійської програми, яка включала 339 видів змагань з 33 видів спорту, представлених 32 МФ, — найбільше в історії Олімпійських ігор. В програмі Ігор Тоіко дебютували такі види спорту, як скейтбординг, спортивне скелелазіння, серфінг і карате, а також такі види змагань, як фрістайл ВМХ і баскетбол 3х3. Включення нових видів спорту та видів змагань в програму має сприяти зростанню популярності Олімпійських ігор серед молоді.

На Іграх Олімпіади у Токіо було встановлено 24 нових світових рекорди. Це на три менше, ніж було в Ріо-2016. В змаганнях з велоспорту— у велотреку- світові рекорди були побиті сім разів, і тричі його встановлювала одна й та сама команда збірної Німеччина.

Серед чотирьох світових рекордів, у важкій атлетиці, три належать Лаші Талахадзе (Грузія), який виступав у найважчій ваговій категорії: в ривку, в поштовху, за сумарною вагою.

Шість світових рекордів встановлено в плаванні. Два з них на рахунку американця Калеба Дрессела, який показав найкращий час на дистанціях 100 м батерфляєм і в складі естафети 4х100 м комплексом.

По три світові рекорди встановлено в стрільбі та легкій атлетиці. Зокрема, було побито рекорд українки Інеси Кравець у потрійному стрибку, (15.5 метра), який тримався 25 років. Представниця Венесуели Юлімар Рохас перевершила результат І.Кравець, подолавши висоту 15.67 м.

Вдалим виявився дебют в олімпійській програмі скелелазіння – один світовий рекорд.

Під гаслом «Будьмо кращими разом – заради планети та людей» ОКОІ намагався зробити ці Ігри найбільш екологічно чистими та стійкими (відповідати концепції сталого розвитку). Для проведення змагань було задіяно майже 60% вже існуючих спортивних об'єктів, серед яких шість об'єктів, які залишилися після проведення Ігор Олімпіади 1964 р. 5000 олімпійських медалей, відлитих для Олімпійських і Паралімпійських ігор у Токіо 2020 р, були створені з 100% переробленого металу, отриманого з електронних пристроїв, подарованих

японською громадськістю.. Загалом було зібрано 78 985 тонн пристроїв, серед яких близько 6,21 мільйона використаних мобільних телефонів, а також цифрові камери, кишенькові ігри та ноутбуки. Подіуми для церемонії нагородження були виготовлені з використаного пластику. Уніформа учасників естафети Олімпійського вогню була виготовлена частково з використанням перероблених пластикових пляшок.

Олімпійський талісман отримав ім'я Мірайтова (Miraitowa), що походить від японських слів «mirai» (майбутнє) і «towa» (вічність). Цю назву було обрано, щоб сприяти майбутньому, сповненому вічної надії, у серцях людей у всьому світі.

Емблема Ігор складається з прямокутників трьох видів, які символізують різні країни, культури і способи мислення. Емблема виражає ідею «Єдність у різноманітності» і прагнення за допомогою Олімпійських та Паралімпійських ігор сприяти використанню різноманітності як платформи для об'єднання світу.

Ігри XXXIII Олімпіади, Париж 26 липня 2024 р. – 11 серпня 2024 р.

Міста-організатора Ігор XXXIII Олімпіади визначили на 130 сесії МОК в м.Лімі (Перу) 13 вересня 2017 року. Кандидатами на проведення ігор були Париж та Лос-Анджелес. Країна-господарка турніру визначилася вже в першому раунді голосування.

Початковий варіант емблеми містив добре впізнаваний символ Парижа — Ейфелеву вежу. У жовтні 2019 року був представлений остаточний логотип Ігор Олімпіад та Паралімпійських ігор 2024. Емблема містить зображення олімпійського вогню в золотій медалі, а волосся й губи, зображені на емблемі, створюють образ Маріанни - уособлення Французької Республіки з часів революції 1789 року. Використання жіночого зображення служить даниною поваги до Ігор Олімпіад 1900 року в Парижі, в яких вперше взяли участь жінки. У 2024 році Паралімпійські ігри вперше без будь-яких відмінностей мали ідентичний логотип, що і їхні відповідні Олімпійські ігри.

Церемонія відкриття почалася 26 липня 2024 р. Це стало другим випадком в історії, коли відкриття Олімпійських ігор відбулось за межами стадіону. Парад націй проходив у рамках параду човнів по Сені від мосту Аустерліц до Єнського мосту, а офіційний протокол відбувся на площі Трокадеро на тимчасовому «міні-стадіоні». У програмі XXXIII Ігор Олімпіад представлено 32 види спорту, було розіграно 329 комплектів медалей. Участь у них брали 10 500 атлетів із 206 країн.

Для поліпшення програми та загальної концепції ігор до 28-ми основних олімпійських видів спорту як додаткові були обрані брейк-данс, спортивне скелелазіння, скейтбординг і серфінг, які дали змогу встановити новий стандарт для інклюзивних, гендерно збалансованих, орієнтованих на молодь ігор.

На початку лютого 2023 року на офіційних рівнях у США, Великій Британії та Франції прозвучали рішення щодо блокування участі російських і білоруських спортсменів на Олімпійських іграх у Парижі 2024 року.

22 червня 2023 року Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила резолюцію з рекомендацією МОК не допустити російських і білоруських атлетів на Олімпійські та Паралімпійські ігри в Парижі навіть під нейтральним прапором. Це рішення ухвалили 71 голосами «за» (4 «проти»).

Перемогу в медальному заліку здобула команда США, яка завоювала 126 медалей (40-44-42). Друге місце посів Китай (40-27-24), а третє – Японія (20-12-13). Україну представляли 140 атлетів, які виступали у 23 видах спорту.

Україна завершила виступ з 12 нагородами: трьома золотими, п'ятьма срібними та чотирма бронзовими. Із таким результатом Україна посіла 22-те місце в загальному медальному заліку та посіла 17-те місце за кількістю виграних нагород.

Нові світові рекорди встановили у шести видах спорту. Загалом встановлено 21 світовий рекорд. Це сталося за підсумками змагань у дев'яти видах спорту, зокрема у стрільбі з лука, легкій атлетиці, велотреку, стрільбі, скелелазінні та плаванні, веслуванні на байдарках і каное, сучасному п'ятиборстві та важкій атлетиці. Найбільше світових рекордів було встановлено у плаванні. Спортсмени перевершували найкращий час у цьому виді спорту чотири рази. Найбільше ж рекордів на Олімпіаді здобули американці - на їх рахунку сім нових найкращих досягнень. При цьому найчастіше оновлювали світові рекорди у велотреку. Загалом на Іграх у Парижі це зробили 12 разів.

Порівняно з Токіо-2020, світових рекордів на змаганнях у Парижі було менше. Так, у Японії було встановлено 24 світових рекорди.

Рекомендована література

Основна:

1. Антидопінгові правила Національного антидопінгового центру. – Київ, 2021. – 86 с.
2. Булатова М. М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях. Друге видання. – К.: Олімпійська література, 2011. – 400 с. – ISBN 978-966-8708-14-5.
3. Булатова М.М. Олімпійський рух історія і сучасність : у 2 кн./М.М.Булатова, С.Н.Бубка, В.М.Платонов. – К., 2021.
4. Булатова М.М. Олімпійська спадщина України. Художній альбом. Кн. 1. – К. : Олімпійська література, 2016. – 128 с.
5. Булатова М.М. Олімпійська спадщина України. Художній альбом. Кн. 2. – К. : Олімпійська література, 2017. – 144 с.
6. Всесвітній антидопінговий кодекс. – Київ, 2021. – 168 с.
7. Енциклопедія Олімпійського спорту України / за ред. В. М. Платонова. – Київ : Олімпійська література, 2005. – 464с. – ISBN 966-7133-71-0.
8. Лекції з дисципліни «Олімпійський спорт» (теми 1-10). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bit.ly/3uTT0sz>
9. Олімпійська Хартія (чинна з 17 липня 2020 р.). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyska-khartiya/>.
10. Олімпійський рух в Україні : історія і сучасність / С.Н.Бубка, М.М.Булатова, В.М. Єрмолова, О.М.Вацеба та ін.; за заг.ред. С.Н.Бубки і М.М.Булатової. – Київ, 2021. – 304 с.
11. The Olympic Charter. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://olympics.com/ioc/olympic-charter>

Допоміжна:

1. Бріскін Ю. Проблеми реалізації олімпійської освіти в умовах загальноосвітніх навчальних закладів / Юрій Бріскін, Мар'ян Пітин // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінницьк. держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2011. – Вип. 12, т. 1. – С. 13–17.
2. Булатова М. М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях / М. М. Булатова. – Київ : Олімпійська література, 2009. – 400 с. – ISBN 978-966-8708-14-5.

3. Нерода Н. В. Другий етап розвитку сучасного олімпійського руху за авторською комплексно-фактологічною періодизацією / Нерода Н. В., Бріскін Ю. А. // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2022. – № 7(2). – С. 296–302. <https://doi.org/10.26693/jmbs07.02.296>

4. Neroda N. Stages Of Development Of The Modern Olympic Movement In Accordance With The Author's Complex-Factual Periodization // Stan, Perspektywy I Rozwój Ratownictwa, Kultury Fizycznej I Sportu W XXI Wieku. – 2022, Bydgoszcz. – p. 199–213. – ISBN 978-83-65507-69-3.

5. The First Stage of Development of the Modern Olympic Movement According to the Author's Complex-factual Periodization / Yevhen Prystupa, Yuriy Briskin, Neonila Neroda, Alina Perederiy, Iryna Svistelnik // The 7th International Conference of the Universitaria Consortium in Physical Education, Sport and Physiotherapy. – Iasi, Romania, 2021. – pp. 427-433.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Мультимедійне забезпечення лекцій, демонстрація відеороликів з Ігор Олімпіад та Зимових Олімпійських ігор.

2. Національний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.noc-ukr.org/>

3. Міжнародний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olympic.org/>

4. Олімпійська арена [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://olimparena.com.ua/>